

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא קמא נה-א

עניין: בדברות אחרונות נאמר בהם טוב

ביאורי אגדות – הגר"א

(כ"ד ע"ג) מ"ם בדברות ראשונות לא נאמר בו' עד שאתה שואלני בו' ח"ו פסקה טובה בו'. קשה איך חיפשו שלא ידע פסוק ערוך, ועוד מפני מה חס על כי טוב יותר מעל אריכות ימים דכתיב ואל"פ שישתכרו, לכן נראה דולחי לא שאל על הלשון דכרכס נשמו חלל על הענין שלא נאמר טובות טעום"ז בראשונים, דפי' למען ייטב טוח בטעום"ז ולמען יאריכון ימיו הוא בטעום"ב, וע"ז שאל דלמס לא נאמר בטעום דטעום"ז, ואל"ל אינו יודע, פי' אי' חס נאמר כלל בטעום לעוס"ז בתורה, דאיסו כבר כר' יעקב דדרש כלל לעוס"ב, ור"ת ח"ל דקאי על טעום"ז ולכן לא נאמר בראשונות כיון שנשתכרו ופרחו האוחיות למעלה איז לא היה נשאר טעום בטעום"ז כלל, אבל אריכות ימים קאי ודאי על טעום"ב, ואף שפרחו נשאר בטעום למעלה:

קידושין לט:

משום טרחא דשמעא היא: מתני' כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו^ט ימיו ונחל את הארץ וכל שאינו עושה מצוה נחל את הארץ: גמ' ורמניה^ט אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא אלו הן כבוד אב ואם יום טוב ויום רבא אמר הא מני רבי יעקב היא דאמר דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא שר זה אלא למען ייטב לך לעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימיו לעולם שכולו ארוך

מגלה עמוקות

פרשת יתרו דרוש ד'

יודע חס נאמר בהם כי טוב, ומקשים בעולם וכי לא ידע י' דברות, זיל קרי צי רב הוא, אבל בדרך דרש כיון לזה הענין, שאלתו הייתה מאחר שכלומות הראשונות היה חירות ממלכיות וממלאך המות (שמות רבה מא"ט), נמצא למה לא אמר בראשונות כי טוב רק באחרונות, הלא חיפשו מסתברא, הראשונות שהיו חרות ממלכיות היה לו לאמר בהם טוב, אבל האחרונות שחזר היצר הרע למקומו לא היה לו לומר בו כי טוב, והשיב לו אחי חושב שדבר זה טובה הוא, שלא היו ישראל למדים מתוך לטר, ואני אומר להיפך שאדרבה שזירה הלוחות טובה היא לישראל שמכח זה לומדים התורה מתוך דוהק ומתוך לטר, ז"ש שאלני חס נאמר בו כי טוב, כוונתו חס ראוי לומר עליהם כי טוב שהיא טובה לישראל.

קדושת שבת לרבי צדוק הכהן

מאמר ז'

החשך. ובלוחות ראשונות שניתן לצדיקים גמורים, לא נאמר בהם טוב כמו שאיתא (בבא קמא נה). וכמו שאיתא דהרגשת הטוב שבאור תורה, הוא ההשגה דתורה שבעל פה, על ידי החידושין דאורייתא טועמים נועם המתיקות ועריכות שבדברי תורה כשמתגלה להם ההשגות הנעלמות מהם מקודם. ועיקר הרגשת הנעימות הוא בהשגת הנעלם. שזהו יתרון האור מהחושך.

חידושי אגדות מהר"ל

ח"ו אפסק טוב וכו'. (שם ג"ד ע"ב) שאל רבי וביאר זה כמו שאמרנו ברבי אבא מפני מה בדברות הראשונות לא היו ראויים לפי עולם הזה ולכך לא נאמר בהן טוב כי מלת טוב נאמר על המציאות שהוא ראוי (לעולם) ולכך תמצא בכל מעשה בראשי' בכל יום ויום וירא כי טוב, לומר כי המציאות הזה הוא ראוי וטוב.

ולוחות הראשונים מפני מעלתם לא היו ראויים [אל] העולם הזה (מפני שהם מעשה אלקים). לכך לא נכתב בהן כי טוב שהיה מורה שהלוחות היו לפי מדריגת האדם מה שנברא עליו ומציאותו הראויה (לו) ולפי בריאתו שנאמר עליו כי טוב. ואם היו משתברים הלוחות בשביל החטא פסקה טובה ח"ו מישראל, כי מה שנשתכרו הלוחות מורה כי אין לישראל המדריגה שהיה להם כבר (הוא הטובה) ופסקה מהם הטובה. רק היו הלוחות (לישראל) במה שהיו ישראל באותה שעה במדריגת המלאכים כשקבלו התורה ואותה המדריגה בודאי בטלה מהם כשנשתכרו הלוחות אבל מדריגה הראויה לאדם כפי מה שראוי אל המציאות (של אדם) שנאמר עליו כי טוב לא בטל מהם (רק) פסק מהן המדריגה שאינה ראויה למציאות עולם הזה שהיה ישראל במדריגת המלאכים. למה היו דומים ישראל לאדם הראשון כי באמת קודם שחטא האדם היה (האדם) אותה מדריגה שיהיה (לאדם בג"ע) ואינה בכלל המציאות עולם הזה. עד שחטא וגרשו מגן עדן והוסרה מדריגתו העליונה שאינה ראויה לעולם הזה ונשאר על המדריגה הראויה לעולם הזה. וכך ישראל קודם שחטאו היו ישראל במדריגה שאינה ראויה לעולם הזה רק (היה האדם) במדריגת המלאכים עד אחר שחטאו והיה מדריגת ישראל כאשר ראוי לפי המציאות אשר ראוי לעולם הזה, ולכך דווקא בלוחות השניות שהיו מעשה משה והוא ראוי לפי מדריגת עולם הזה. ודבר שהוא ראוי לפי המציאות (כתיב) בהם כי טוב. וזה שאמר אמרתי אלקים אתם ובני עליון כלכם אכן כאדם תמותון ודבר זה מבואר בלא ספק ובלי קושיא. ועוד כי אם נכתב כי טוב

